

Strategi inom IFO så att ungdomar inte återkommer till socialtjänsten som ärenden

Vi har fått en fråga från dig hur det kommer sig att Individ- och Familjeomsorgen (IFO) i Skellefteå, vid kommunjämförelser, har en så låg procent ungdomar som har återkommit som ärenden ett år efter avslutad kontakt. Något hundraprocentigt svar på frågan kan vi inte ge men vi vill här redogöra för ett antal tänkbara förklaringar till att så är fallet.

Övergripande nivå

Kommunal nivå:

- **FRIS** (Förebyggande Rådet i Skellefteå) består av representanter från socialnämnden, fritidsnämnden, barn- och grundskolenämnden, gymnasienämnden och kulturnämnden samt tjänstemän från respektive verksamheter. Man träffas ca 5 gånger/ år och samordnar det förebyggande arbetet i kommunen för att motverka att ungdomar ska hamna i droger och kriminalitet mm.
- Varje år genomför FRIS en **drogvaneundersökning** med alla elever i årskurs 9 i grundskolan och årskurs 2 på gymnasiet för att kartlägga drogsituationen bland skolelever.
- På varje högstadie- och gymnasieskola i kommunen finns en **”Lokal förebyggargrupp”**. Den består av lokala representanter för skolan, fritidsgården, kyrkan m.fl. samt en fältassistent från socialtjänsten. Man träffas regelbundet under skolterminerna för att fånga upp om någon negativ trend är på väg att etableras inom skolans upptagningsområde.
- **Fritidsgårdarna finns kvar** både centralt i Skellefteå men även i alla kommundelar som ett verktyg för att skapa träffpunkter och fritidsaktiviteter för ungdomar.
- Inom kommunen finns ett rikt **föreningsliv** som samlar många ungdomar till olika aktiviteter. Detta gäller även aktiviteter inom kyrkan.

Socialtjänstnivå - övergripande:

- Inom Individ- och Familjeomsorg har det funnits en medveten strategi sen början på 1990-talet att gynna ”**hemmaplanslösningar**” vid beslut om insats. Man har då bättre kontroll över att beslutade insatser får avsedd effekt. För att klara detta har en gedigen **egen öppenvård** byggts upp inom kommunen. Socialsekreterarna blev redan på 90-talet kostnadsmedvetna och insatta i budgetfrågor. Detta gynnade strategin att det är bäst för ungdomar att få hjälp i sin hemmiljö dit man sen ändå ska återvända, framför placeringar på dyra behandlingshem långt hemifrån.
- IFO har **inte** genomgått någon **omorganisation** sen 1989. Detta torde vara ganska unikt i Sverige i jämförelse med kommuner av samma storlek. Detta innebär dock inte att organisationen har stått stilla utan det har hela tiden lagts till nya verksamheter och öppenvård till den befintliga kärnan. Därmed har **kompetens behållits** inom IFO för att kunna ge ett kvalitativt stöd till de ungdomar som har behov av hjälp och stöd så att de sedan inte behöver återkomma.
- Vartannat år genomför IFO en **kartläggande undersökning** av ”Unga missbrukare” för att kunna anpassa sina resurser rätt.

Socialtjänstnivå – förebyggande:

- **Samverkan internt och externt** är det förhållningssätt som råder inom hela IFO. Sen några år tillbaka finns en centralt antagen huvudöverenskommelse (HÖKen) som tydliggör hur samverkan ska ske mellan olika nivåer mellan socialtjänsten, skolan och landstinget. Gentemot polisen finns ett särskilt samverkansavtal.
- **Fältverksamheten** finns ännu kvar i Skellefteå medan andra kommuner valt att lägga ner den. Skellefteås tre fältarbetare arbetar uppsökande och förebyggande mot **ungdomar i riskmiljöer** under kvällar, nätter och helger. Särskild bevakning sker vid skolavslutningar, festivaler mm för att motverka att ungdomar hamnar i negativa miljöer.
- Fältverksamheten deltar ofta i **föräldramöten** vid olika skolor. Om det finns särskild oro kring någon enskild ungdom eller ett gäng ungdomar kan man kalla in alla föräldrar, ungdomar och andra berörda för att åtgärda den oro som uppstått till ett så kallat **orosmöte**.
- Fältverksamheten har en **stödgrupp** varje år för ungdomar som har missbrukande föräldrar. Vid behov startar man **tjej- eller killgrupper** på utvalda skolor, ofta kopplad till någon särskild problemsituation.
- Som ett led i att stötta tonårsföräldrar att klara sitt ansvar erbjuds varje läsår en utbildning för föräldrar kallad ”**Föräldrastegen**”.

Socialtjänst – insatsnivå

- I den stabila organisation som IFO utgör stannar kompetenta socialsekreterare med erfarenhet kvar. Sedan 2008 arbetar man enligt **utredningsmetoden BBIC** (Barns behov i centrum) vilket ger en bra beslutsgrund för att föreslå rätt insats. Då minskar också risken att ärenden senare återkommer på grund av att felaktiga åtgärder satts in.
- **Öppenvårdsverksamheten Klara** arbetar med ungdomar både på uppdrag av socialsekreterarna eller direkt genom Öppen ingång från ungdomar och deras föräldrar. Inom Klara finns en bred kompetens att erbjuda stöd och behandlingssamtal för relationsproblem, missbruk av olika slag, beteendestörningar, skolsvårigheter mm. Personalen har fått utbildning i olika evidensbaserade behandlingsmetoder som man tillämpar utifrån den problematik man möter i varje enskilt ärende.
- **Ungdomstjänst/Ungdomsvård**
IFO har en väl utbyggd verksamhet att anordna ungdomstjänst efter beslut av åklagare. Den ungdomsvård som utdöms kan ibland innebära samtalsbehandling på Klara.
- **Familjehem/Förstärkta familjehem**
Om åtgärder i öppenvård inte är tillräckliga behöver ibland placering i annat hem göras för att bryta negativa mönster mm. I de förstärkta familjehemmen får den placerade ungdomen ett skraddarsytt stöd och både familjehemmet och de biologiska föräldrarna går samtidigt i handledning.
-

Uppföljning

Det har blivit allt viktigare på senare år att följa upp de insatser IFO erbjuder för att se om de ger det resultat vi förväntar oss. Inom öppenvården används utvärderingsinstrumentet ORS/SRS regelbundet vid varje samtal där klienten görs delaktig i sin behandling.

Staffan Näslund
Förvaltningschef

Pär Åhdén
Avdelningschef IFO